

Օմբ. քննարկումը Սեփի Գ.	22 80
Օմբ. երկրամուկը	---
Օմբ. ինժեռ.	408 73
Օմբ. մարտ. արժեքները	---
Բերդիքի Թիւրք.	---
Գանք Օմբան	599 37

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ՀԱՆՈՍՏԻ

Կան այնպիսի ճշմարտութիւններ, զորս մարդ ինքնայ չկրնար իմանալ և հաստատել, այլ պէտք ունի ուրիշներու վկայութեան, որք Աստուծոյ ներշնչութեան, որպէս զի զայն ընդհանրէ. այս և Հաւատքը: Այն կայք, որ Աստուծոյ և մարդոց մէջ կայ, կը խցուի, երբ մարդ դարձի Աստուծոյ հաւատարմէ: Ուրեմն ով որ կը հաւատայ, կապուած է Աստուծոյ հետ, այսինքն յարաբերութիւն ունի, հաղորդակցութիւն ունի Աստուծոյ հետ, այս և կրօնըը: Ուրեմն կրօնն է հիմնուած հաւատով վեմին վրայ:

Այլ ո՞րպիսի հաւատը ունենայու, որպէս զի մեր կրօնական կենցաղն ըլլայ ուղիղ և արդար, մանաւանդ բարերար առ ամենեւին և արժանի Աստուծոյն վարձատրութեան: — Հաւատքը ըլլալու է լուսաւոր, հեղ, հաստատուն և կենդանի:

Մեր հաւատքն է յայնժամ լուսաւոր, երբ մարդ կը ճանչն, կորոյն և կը համոզուի այն ճշմարտութիւններուն, որոց վրայ հիմնած է իւր հաւատքը, վասն զի առանց ճանչնալու, քննելու և համոզուելու՝ չկայ լուսաւոր հաւատք և մարդ չկրնար «ճայ պատասխանիս ամենայնի», որ ինքզնիքն զրան, որ է վասն յուսոյն ձերոց» (Ա. Պետր. Գ. 15):

Մեր հաւատքն է հեղ յայնժամ, երբ մարդ իւր մտքին տկարութիւնը ճանչնալու ու խոտովանելով կընգուռն թէ հաւատարմի և Աստուծոյ որ զինքն ստեղծած է միմիայն երկնային ըլլալու համար: Թնայնադէր և հետաքննի օգուով մարդ չկրնար լուծել այն ամէն ճշմարտութիւնները, որք յայտնուած են, վասն զի մեր իմաստութիւնը Աստուծոյ իմաստութեան հետ բարդաւորմամբ տպւորութիւն է, ուրեմն մեր հաւատքն ըլլալու է հեղ, համոզուելով մէջ մարդ իւր Արարչէն ապրքեր եղած ըլլալու համար, ինքն Անորմէ նուազ բան գիտնայու է (Ա. Կորնթ. Բ. 5—7):

Իսկ մեր հաւատքն է հաստատուն, երբ մարդ չչեղիր այն չափէն, զոր զիտէ թէ բարոյական և Աստուծոյ հաճոյն, որ ամենեւին չընդհուրի ամբարշտ մարդերու անբարոյական օրինակէն:

Վերջապէս մեր հաւատքն է յայնժամ կենդանի, երբ մարդ կը գործէ առաքելութեան ու խղճի օրինաց համաձայն և որով կը կատարէ այն ամէն պատանդները զորս Աստուծոյ պատուութեան և հին և նոր կտակարաններու մէջ:

Այլ սակայն մարդ երբեք կարծելու չէ թէ այս ճշմարտութիւնները հաւատքն իւր օրտին մէջ կը ծնի ինքնիւր կամ իւր մտքին շնորհիւ, ո՞չ: այլ միմիայն Մուրը Հոգիին: Պօղոս առաք. յայլ բացէ բայց կը գրէ, «Միեւն այս աշխարհին հոգին չափեր, այլ այն Հոգին առեղի», որ Աստուծոյն է» (Ա. Կորնթ. Բ. 10—13):

Գուցէ առաքիւղի թէ ինչո՞ւ առանց ներգործութեան Հոգւոյն: Սրբոյ Կարգի չէ ունենալ լիակատար հաւատք: — վասն զի մեզին զմեզ այնքան հեռացուցած է Աստուծոյ, որ դրեթէ անհայտ է մեզ հնազանդութիւն և անսպաս յայտնուած ճշմարտութեանց ու պատգամաց: Մարդկային սրտի ազակաւորութեան անհուն չափը ցոյց տալու համար Պօղոս կը գրէ: «Թորքաւոր մարմնով թշնամութիւն է յԱստուծոյ, զի օրինակ Աստուծոյ ոչ հնազանդէ, նաեւ կարն իսկ» (Հռովմ. Բ. 7—17):

Ուրեմն մարդ հաւատով կը ճանչն իւր Աստուծոյն և անոր կը հաճոյնայ, անոր լինելով որդի և ժառանգ տնոր երկնային արքայութեանը:

Բայց մարդ չարդարանալու և չգրքկուելու, եթէ միայն հաւատայ, իւր ներքին հաւատայն համեմատ պարտի միանգամայն հանգիստանալ բարի օրինակ քրիստոնէութեան ու Աստուծոյ պատուութեան, «Որպէս զի, ըստ աւետարանական պատուէրի, տեսնել մարդիկ զգործն ձեր բարիք և փառաւոր արարքն զձայրն ձեր, որ յերկնս է» (Մատ. Ե. 16):

Հաւատով գործելուն մէջ ամենէն առաջինն է խոտովանութիւնն, անշուշտ հրապարակաւ, թէ կայ Աստուծոյ մը, որոյ Որդին՝ աշխարհս փրկուած մը, որոյ Հոգին աշխարհս սրբեց մեզոց ապականութենէն: Այս խոտովանութիւնն առաջին անգամ արտասանեցաւ առաքանիքն երբեքով: «Յիշեալ վն, Տէր, յորժամ քաջցես արքայութեամբ քով: սոյն խոտովանութեանը մեռան ամէն խառն մէջ այն ամէն քրիստոնեաներն, որոց կեանքն ու կենցաղ էին հետեւաշին իրենց հաւատոյն, զոր խորագիտ ունէին առ Աստուծոյ: ԱՆՀԱՊԵՏ

ԿՐԹԱԿԱՆ

ՄԵՐ ԽԳԱԿԱՆ ՍԵՒՐ ՎԱՐՁԱՐԱՆԵՐԸ

Մեր կրթական յօդուածներու մէջ երբ առիթը ներկայայտու, միայն գրեցինք թէ մեր վարժարանո: Ժրպարերն ոչ թէ մեր փառաքին, այլ խկապէս մեր պիտայնց համեմատ պէտք է շինուին: Թէ պէտք չէ փորձուի այն կարգ մը «օւթիւններէն որ կրթական սեղանին վրայ իւր արանդերները կ'ենան հաճելի ըլլալ, բայց երբէք հայկ տեղը չեն կրնար բռնել:

Մեր խօսքերը կրթական վարիչներու, մանաւանդ գաւառացիներու վրայ ունեցան արդեօք ազդեցութիւն մը, զայդ չննք կրնար գուշակել. սակայն հանդուրած ենք թէ արմատացած նախապաշարած մը մէկ երկու քարոզով չէ կարելի խախտել, պէտք է միշտ գործել, կրկնել և ապացուցանել, ահա այդ պարտքը կը կատարենք և այս անգամ գեղեցիկ սեռին հետ է մեր գործը:

Կէս դարէ հետէ արեւելքի կենի իւր արեւմտցի քորիքէն ստեղծելով օրինակն եղած է այն շրջապատէն ուր հոգր սեղանը երկար ժամանակ պահած էր զայն և ընկերութեան մէջ բռնած է դէրժ մը, որ տակաւ ընդարձակուելու վրայ է: Ինչ բան էր որ կը ապրէր մեր խոնարհ և սակաւագէտ կիներն, որ անէն անդին կորուցող վերնաշրջան, որ կարի և ներառելի համեմատ զբարձր թիւով՝ հանրային խնդրովք վերաբերին: — Իմացութեան մարդէն, որ վերջապէս ծնունդ կառնուր զբայական մարդուն մէջ, ուսումն ու գիտութիւնը՝ որ կուգար յհաւասար՝ ցուենք կրթական կիւրի նմարները որոց մէկ միշտ ինպատա մէկ սեռին կը ծանրանար:

Երբեք չենք նախանձիր մեր մայրենու և քորերու այս յառաջդիմութեան վրայ, կուգե՞ր միայն գիտնալ թէ իրապէս օգտուած են անոնք այս նոր վիճակէն, թէ նորային մանկըր այս սեռին մէջ կը գտնէ իւր աստիճանաւոր զարգացման կանոնաւոր սովորը: Թէ ճանաչարհն՝ ընդ որ ասոնք գէժ դրած կրթման, ուղիղ է և կը տանի ի բուն նպատակն:

Առաջին սիւսով՝ զոր տակաւին շատեր կը գտնարանան բնութել, և կըրթութեան աստիճանները, տեսնան ու որակը չ'որոյնք տեղույ, ժամանակի և սեռի վրայ: Այնքան է իսկ ապացուցանել թէ մի և նոյն գիտութիւններն հաւատարմաց օգտակար չեն կրնար լինել ամէն գաւառի համար, որ ասոք ըլլաւոր տարբեր միջոցներ և կենցաղ ուրիշ պայմաններ ունին և հինգ կամ եօթն դասընթացիք ծրագիր մը երեք շրջանի մէջ աւարտել հին ու նոր ուշխարհները բաժնող Առաւելեանք երեք խոտուն մէջ չափելու: չափ անհնարելի ձեռնարկ մ'է, որուն դժբաղդարար կը տքնին տակաւին մեր կրթութեան ոչ սակաւթիւ վարիչք: Իսկ սեռի տարբերութիւնը հոգեբանական այն կարեւոր խնդիրն է, որոյ վրայ ցանցաւ: Կը դառնան մեր մանկավարժներու մտքերն:

Եթէ հօր մը երկու տարսեռն որդիները միեւնոյն երկնի ներքեւ, միեւնոյն միջավայրին մէջ ապրելու կոչուած են, էպպէս տարբեր է նոցա տրդատութեան տեսակն ու բնութիւնը և առաքելն ուր ի հանդէս կուգայ իւրաքանչիւրին գործունէութիւնը: և ինչ է դարձողը, եթէ ոչ այն փորձաքնն, ուր մարդիկ կը կրթուին մէն մի դերի մէջ, որպէս զի քի մը վերջ խորան զայն կեանքի թափարբանի վրայ: և արդ երուսմադի դերը բոցարձակապէս չկրնար կատարել երուսմանը հին:

Խնդրել այս հիմնականէն բռնելով և ընդունելով թէ գեղեցիկ սեռն իւր յատուկ և առանձին պէտքերն ունի կանայց պաշարին մէջ, որ հիմնաւորապէս կը տարբերին այդ սեռի պէտքերէն, երկուքին համար միեւնոյն ծրագրելը դժին, միեւնոյն ուսումնական պարտաւերջ ընել հակառակ է ուղիղ բանի և ճշմարիտ հոգեբանութեան: Եւ հայն ապրելեցէ մեր վարժարանները, քննեցէք ուսմանց վիճակն և զարմանա՞ց պիտոսնէք որ խեղճ օրիորդները՝ դարբերին և դեմքակի աղիկները—տեղ տեղ արական միջնակարգ վարժարանի մը ծրագրերը կը գործադրեն: Գրաւ հայրիկ ծանր խնդիրները կը զբոստեն, զգաւորին դարձարներ կը թարգմանեն, Գաղղիներն և Անգղիներն հրահանգներ կը պատրաստեն: օւրախ պիտի ըլլայինք անշուշտ այս բարձր մակարդակին ապէս, եթէ վարժարանը վեր անտելով չափանիւր որ այս ճկուն մարդամեքներն երկու տող հայերէն գրել չգիտեն: տղան են կրննի տարբերակ սկզբանց և չորս գործիք զուլթեան պարզ խնդիր մը կը տկարանան լուծելու:

Էջ մինչեւ երբ փայլուն և ոսկեգոծ ծրագիրներով խաբէր ծնողները՝ դառնանք հոնոր կը գտնուին մեր իրական պէտքերը, ճանչնա՞ց զմեզ, մեր կաւարձութիւնը: Գաւառներու մէջ մանաւանդ՝ ուր ընկերական կեանքը նահապետական

հին գրութենէն չատ քիչ բաժնուած է, ուր կարգ մը կանխակալ հայեւներ կ'արդիւնէր մեր օրիորդները վարժարանական երկար շրջան մը բարեբու, հարկ է ժամանակի պոլսթիւրը բնութենի և օգտակարը չղոճել գեղեցիկէն: Մեր քորերուն համար առ այժմ՝ ոչ գրահայեւ պէտք է, ոչ Հոմերոսի թարգմանութիւն, ոչ գաղղիներէն և ոչ անգլիերէն, այլ տարբարակ համեմատ կրթութիւն մը՝ խոտն այն դործնական ուսումներու՝ որ հարուստին համար լաւ գրադում մը՝ իսկ աղբւորին համար խնայողութեան և յոհու աղբիւր մը կրնան լինել: Գ. Լ. Կարին

ԴՈՈՏՈՒ ՕՐԵՆՔ

Գ. Լ. ՈՒՆ Ա.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶԵՆԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 6. —Օտար երկրներու վրայ բաւուած փոխանակազրկերը՝ իսա հարաբերութիւն մը կ'ընկալուին, երբոր յօդուածին մէջ որոշուած համեմատութեան չափովը:

Անգլիական ոսկին պիտի աւելուի 25 ֆրանքին և օմբ. ոսկին 23 ֆրանքին, միւս գրաւները պիտի աւելուին այն օրուան գինովը ուր փոխանակազրկը քալուած է:

Այս տեսակ փոխանակազրկերու համար թուրքիւն և ֆրանքիւն թիւեր կ'որոշուին մասնաւոր դրամագիրքի պիտի տպուին:

Յօդ. 7. —Երբոր յօդուածին մէջ ուրուած համեմատութեան, ի՞նչ առ հարաբերութիւն մը միայն պիտի աւելուի ամեն փոխանակազրկէ որք, օտար երկրէ մը օրին երկր քալուելով, շրջաբերութեան դրոսի թուրքիւն մէջ:

Յօդ. 8. —Ապահովագրական մուհայններէն աւելուելը դրամաւորքը ի՞նչ առ հարաբերութիւն մը ապահովագրիկ վրայ հաւելուելով և ոչ թէ ապահովագրական դրամաւորք:

Յօդ. 9. —Իրոյմատուրք կրնայ վճարուի երկու կերպով. 1. որոշուած տուրքի վճարմամբ թուրքը դրուելով. 2. դրամագիրքով փակցուելով:

Գ. Լ. ՈՒՆ Բ.

ԴՐՈՇՈՒՐՍՈՒՐՈՒՆ ԵՆԹԱԿՐՈՒՄԵԹՈՒՐԻՆ

Յօդ. 10. —Առժամայն կամ վերջնական բաժնեկիցիներն ու պարտատուներն այն ամէն տեսակ ընկերութեանց, որք իսկ կամ պիտի հաստատուին կայս. Իրատեղով, անուանական գրամագիրքի վրայ 1% միակ դրոյմատուրքի մը պիտի ենթարկուին:

Նոյնպէս անուանական դրամագիրքի վրայ 1% տուրք պիտի ենթարկուին բոլոր օտար արժէթուրքներն (փոխառաւորք, բաժնեկիցիք և պարտաթուրք) որք իրենց տեղաւորութեան միջոցին պիտի չարժանանան ապա ըլլալ դրոյմատուրքէ այն ընկերութիւններն որք կայս. Իրատեղով ապա կարգուած են (1):

Յօդ. —11. —Ընկերութեանց վերջնական պարտաթուրքներն (ու բաժնեկիցիները ծրագրեց պիտի դրուուին, եթէ առժամայն պարտաթուրքներուն դրոյմատուրքը վճարուած է:

Գ. Լ. ՈՒՆ Գ.

ՀԱՆՈՒՐՈՒՆ ԶՈՒՐԳ

Յօդ. 12. —Անհատներու միջեւ փոխանակուած ընկալազրկերին և ընդունազրկերին, չէնքը, ծանուցազրկերը, վաճառացուցանիքը, նաեւ փորձազրկերն ու փոխառաւորքները, աւանդ և երաշխաւորութեան գրիւրը, վաճառականներու կամ մասնաւորներու միջեւ կըրուած պայարարութեան տեսակն ու բնութիւնը և առաքելն ուր ի հանդէս կուգայ իւրաքանչիւրին գործունէութիւնը: և ինչ է դարձողը, եթէ ոչ այն փորձաքնն, ուր մարդիկ կը կրթուին մէն մի դերի մէջ, որպէս զի քի մը վերջ խորան զայն կեանքի թափարբանի վրայ: և արդ երուսմադի դերը բոցարձակապէս չկրնար կատարել երուսմանը հին:

Խնդրել այս հիմնականէն բռնելով և ընդունելով թէ գեղեցիկ սեռն իւր յատուկ և առանձին պէտքերն ունի կանայց պաշարին մէջ, որ հիմնաւորապէս կը տարբերին այդ սեռի պէտքերէն, երկուքին համար միեւնոյն ծրագրելը դժին, միեւնոյն ուսումնական պարտաւերջ ընել հակառակ է ուղիղ բանի և ճշմարիտ հոգեբանութեան: Եւ հայն ապրելեցէ մեր վարժարանները, քննեցէք ուսմանց վիճակն և զարմանա՞ց պիտոսնէք որ խեղճ օրիորդները՝ դարբերին և դեմքակի աղիկները—տեղ տեղ արական միջնակարգ վարժարանի մը ծրագրերը կը գործադրեն: Գրաւ հայրիկ ծանր խնդիրները կը զբոստեն, զգաւորին դարձարներ կը թարգմանեն, Գաղղիներն և Անգղիներն հրահանգներ կը պատրաստեն: օւրախ պիտի ըլլայինք անշուշտ այս բարձր մակարդակին ապէս, եթէ վարժարանը վեր անտելով չափանիւր որ այս ճկուն մարդամեքներն երկու տող հայերէն գրել չգիտեն: տղան են կրննի տարբերակ սկզբանց և չորս գործիք զուլթեան պարզ խնդիր մը կը տկարանան լուծելու:

Էջ մինչեւ երբ փայլուն և ոսկեգոծ ծրագիրներով խաբէր ծնողները՝ դառնանք հոնոր կը գտնուին մեր իրական պէտքերը, ճանչնա՞ց զմեզ, մեր կաւարձութիւնը: Գաւառներու մէջ մանաւանդ՝ ուր ընկերական կեանքը նահապետական

հին գրութենէն չատ քիչ բաժնուած է, ուր կարգ մը կանխակալ հայեւներ կ'արդիւնէր մեր օրիորդները վարժարանական երկար շրջան մը բարեբու, հարկ է ժամանակի պոլսթիւրը բնութեանի և օգտակարը չղոճել գեղեցիկէն: Մեր քորերուն համար առ այժմ՝ ոչ գրահայեւ պէտք է, ոչ Հոմերոսի թարգմանութիւն, ոչ գաղղիներէն և ոչ անգլիերէն, այլ տարբարակ համեմատ կրթութիւն մը՝ խոտն այն դործնական ուսումներու՝ որ հարուստին համար լաւ գրադում մը՝ իսկ աղբւորին համար խնայողութեան և յոհու աղբիւր մը կրնան լինել: Գ. Լ. Կարին

Յօդ. 13. —Ընկալազրկներուն դրոյմատուրքը՝ գումարն աւելուելու վրայ է, իսկ կատարական գանաքան պատասխանութիւններն հետ փոխանակուած թուրքիւններ դրոյմատուրքը՝ անհատական վրայ է:

Այս օրէքներն մէջ յիշուած ամէն սեռեւանքը որոց դրոյմատուրքը չէ վճարուած մասնաւոր կրնին մէջ որոշուած տուգանքներուն պիտի ենթարկուին:

Գ. Լ. ՈՒՆ Դ.

ԴՐՈՇՈՒՐՍՈՒՐՈՒՆ ԵՆԹԱԿՐՈՒՄԵԹՈՒՐԻՆ

Յօդ. 14. —Իրոյմատուրք պիտի կըրնայ գործածուել թէ համեմատական եւ թէ հաստատուն տուրք ենթարկուող թուրքերուն համար այլ:

Յօդ. 15. —Ամեն գրութեան, արժէթուրք կամ մուհայն, որ պատրաստուած և շրջաբերութեան դրուած է օտար երկրի մէջ կամ թուրքիւն այլ մասերուն մէջ ուր այս օրէքը չի գործադրուի, երբ մտնէ այս օրէքին ենթարկուած վայր մը, դրուած տուրքին ենթարկուած 19րդ յօդուածին համաձայն, եթէ ոչ դրամագրով թուրք մը կը նկատուին:

Յօդ. 16. —Արեւելեան Բուսելիքի դրուել կըրո ամեն Թուրք (պայմանով որ հոն չիւն

ուած ըլլալ) դրոյմատուրքէ դերժ կը մնայ կարտութեան օրիշ նահանգներուն մէջ: Նոյնպէս, Արեւելեան Բուսելիքի մէջ դրուած տուրքէ դերժ են այն Թուրքիւր օրք կրնն թուրքիւն բոլոր նահանգներու յատուկ դրոյմատուրքը:

(Դրոյմատուրք)

ՀԱՂԱՅՊԱՆԻՆ ԱՂԶԻՐ

ՃԱՊՈՒՆԻՆԻՆ, 29 Նոյեմ.

Իգլիկի Ս. Մերսոյեան վարժարանին մէջ Դիւղաթի Զաղացաւն թատերախաղին ներկայացման առթիւ, Կ. Պոլսոյ մէջ ենթապոլսկի եղած էին թէ քառորդ դարէ ի վեր Պոլսոյ Թատերաբեմներու վրայ հինցած մնա՞ծ Զաղացաւնին Աղլիէն է և Կ. Կարապետ Գուշաճեանին հեղինակութիւնը լինելը չընդունելիք ունեցող կողմէ Թուրքիւնի օրայ է այս ենթադրութիւնն, որովհետեւ Պ. Կարապետ Գուշաճեան գրեթէ 3—4 ամիս անընդհատ աշխատած է այս խաղը գրելու և եւ տխրատուն եղած եմ ու մաս առ մաս կարգացած եմ իւր գրածները:

Իսկ հանգուցեալ թատերապետ Մանուգի Թարգմանած Զաղացաւնին Աղլիէր բոլորովին տարբեր է և մայր այն ատեն կրնայ համոզուիլ, երբ իրարու հետ բաղդատելու ըլլալ՝ իսկ այն հանրամատիօթ յանկարգը:

Անս դիւրու եւ արդէն Կ'անցնիմ չուանի մէջն:

Դիւղաթի Զաղացաւնին մէջ լիցայ՝ այլ բոլորովին օրիշ իմաստով գրուած է:

Դիւղաթի Զաղացաւնը՝ Զաղացաւնին Աղլիէն կը նմանի միմիայն չորրորդ և հինգ գիւրդը արտաւանդներու մէջ, որոնց անստանալները զգալի կերպով փոխուած էին. իսկ առաջին, երկրորդ և երրորդ արտաւանդները երեք չեն նմանի, որու համարեւանս սեղան մը արապիկներէն քանի մը անձինք օրորն այն զաղախարն ունենին թէ Դիւղաթի Զաղացաւնը՝ Զաղացաւնին Աղլիէն նմանուրթիւնէն է: Ա. Գ. Գ.

ԿԱՐԳԱԶՈՐԿ

(ՏԵՐՏԵՐԻՆ ԵՎ ՄԱՍՏՈՒՐՈՒՆԻՆ)

Ի... գիւղին մէջ երսուծն տարէ ի վեր ձեռնարարած քահանայ Տէր Յովսէփին, 70 ամ

